

Biografie Eugène Gaston Callens

E. Gaston Callens werd geboren te Antwerpen op 31 december 1925 aan de oevers van ‘zijn’ Schelde, majestueuze stroom, die hem zijn hele leven ging begeleiden. Hij was gefascineerd door de tumultrijke kleuren ervan, welke hem inspireerden om zijn ‘marines’ te schilderen.

Naast zijn uitzonderlijke artistieke gave was hij eveneens in een goede wieg geboren: zijn ouders, handelaars in de Antwerpse Metropool, begrepen zeer snel het talent van hun zoon en stimuleerden hem zijn artistieke studies zo ver mogelijk door te drijven. Naast 12 jaar in het ‘Lycée d’Anvers’ en later een graad in het Hoger Handelsinstituut was hij sinds zijn 11e ingeschreven in de tekencursus van de veeleisende Duitse schilder Leopold Müller. Hoewel deze leermeester ‘strafstok’ met maestria hanteerde leed de perfectionist Gaston Callens er in stilte, maar verklaarde later dat zijn schilderhand aldaar geboren werd.

Zijn volgende leermeester was Jos Maus, welke hij twee jaar later vervoegde. Deze aangename en gevoelige man was gepassioneerd door de Scheldelandschappen, welke de jonge leerling de smaak voor zijn ‘marines’ zou geven.

Op 14-jarige leeftijd schenkt zijn vader hem zijn eerste schildersatelier, in de buurt van het ouderlijk huis. Intussen is hij als een der jongste leerlingen ingeschreven in de Antwerpse Academie voor Schone Kunsten voor een klassiekere vorming rond stilleven, naakten, e.d.

Een van zijn professoren, Isidoor Opsomer, merkt hem op en spelt hem een mooie artistieke toekomst voor. Intussen volgt hij verschillende andere ateliers, welke hem toelaten zijn technieken te verrijken.

1940: een wereld die voor de hele bevolking brutaal instort. De jonge Callens is geconfronteerd met een door de bezetter hermetisch afgesloten havengebied, alsmede het wegblijven van de traditionele commerciële ‘steamers’, welke vervangen worden door droeve grijze oorlogsschepen onder hakenkruis. Net als verschillende andere familieleden zal hij de Weerstand dienen, en de familiale ijzerwarenwinkel zal een draaischijf worden voor munitiebevoorrading van de ondergrondse bewegingen. Daar zijn ouders over een villa op het platteland beschikken, schildert de jonge Gaston in open lucht: velden, bloemen en hoeves worden tijdelijk zijn onderwerpen.

Amper 18 jaar oud – Antwerpen was nog steeds onder het Duitse juk- organiseert hij zijn eerste tentoonstelling in de Lamorinièrzeaal. Ondanks de logistieke beperkingen is de tentoonstelling een succes en de verkoop fenomenaal.

Dankzij onze bevrijders is de haven einde 1944 opnieuw operationeel en het maritiem verkeer herneemt. Callens bekommt een doorgangsbewijs en mist niets van deze heropflakking van de havenbedrijvigheid.

Hij wordt als jongste lid opgenomen in de statige ‘Cercle des Artistes Belges Réunis’, waar hij James Ensor leert kennen. De reeds bejaarde Meester zal hem een aantal essentiële regels van de Kunst overmaken : “nooit tekenen of schilderen op een slechte ondergrond”, “nooit werken met kleuren van matige kwaliteit”, maar vooral “Blijf jezelf, ongeacht de mening van de kunstcritici die de mode van het moment opdringen”. Deze aanbeveling ligt aan de basis van zijn wens ‘marineschilder en marinedocumentalist’ te zijn, zonder ooit in eender welke ‘nieuwe golf’ te worden ondergebracht.

Met enkele collega’s schilders richtte hij in 1964 de Vereniging van Antwerpse Haven- en Scheldeschilders op met als doel groepstentoonstellingen te brengen met marine onderwerpen. Callens wilde voor het nageslacht beelden bewaren in hedendaagse context.

Een van zijn meest originele tentoonstellingen in deze periode vond plaats in een droogdok, welke werd geopend door Burgemeester Craeybeckx en Havenschepen Leo Delwaide.

Hij verblijft een paar jaar in Parijs, waar hij Georges Brassens en Edith Piaf frekwenteert en een job als tekenaar aanvaardt bij de couturier Jacques Fath. Daarna woont hij een paar maanden in Salzburg, maar de nostalgie naar 'zijn' Schelde brengt hem terug naar zijn geboortestad.

Zijn palmares omvat om en bij de 90 tentoonstellingen, waarbij enkele originele locaties, als het hoger vernoemde droogdok of nog het Middelburgse ramschip 'de Schorpioen'. De Nederlanders onthalen hem in triomf en verschillende meesterwerken passeren aldus in Nederlandse handen.

Hij verblijft de laatste 30 levensjaren teruggetrokken te Beveren-Waas, steeds dicht nabij de Schelde, en waar het domein 'Ten Grooten Bosch' de rust en de schoonheid van de landelijke omgeving uitstraalt. De Nederlandse haventjes van Paal, Yrseke, Veere, Monnikendam, enz... waren voor hem plaatsen waar hij letterlijk geluk 'dronk'. In Terneuzen hield hij ervan de zee-reuzen te zien passeren, of nog de 'coasters', een van zijn geliefdkoosde onderwerpen. Het licht welke de Schelde bij mooie zomerdagen baadde, fascineerde hem.

Ondanks een kankerziekte welke hem gedurende vier jaar ondermijnde, schilderde hij enkele van zijn mooiste kunstwerken in deze periode, in tegenstelling tot andere kunstschilders, die tegen het einde van hun leven neigen naar grijze en sombere tonen.

Zijn laatste werken stralen een ongelooflijke levenslust uit, welke respect afdwingen.

De grote eenvoud en afwezigheid van elke vorm van pretentie zijn vervat in het antwoord op een lovende toespraak waar de spreker eindigde met een "Meester, u ben een groot kunstenaar", waarop hij antwoordde "Inderdaad, ik ben 1m87 groot" !

Na een lange maar moedig gedragen ziekte overleed Gaston Callens op 27 december 2004. De dag van zijn begrafenis op het Ereveld van het Schoonselhof, kleurde er een prachtige decemberzon de hemel rood, net zoals hij hem graag weergaf op zijn werken. Een laatste eerbetoon van Moeder Natuur.

Rita Vandecauter,
zijn levensgezellin tijdens 16 gelukkige jaren.

